

شاخص‌ها و نسبت مشروعیت مردمی و دینی حکومت در نهج البلاغه

خلیل سردارنیا^{۱*}

تاریخ پذیرش: ۹۲/۲/۱۵

تاریخ دریافت: ۹۱/۹/۲

چکیده

«مشروعیت سیاسی» یکی از مفاهیم بنیادین در علوم اجتماعی و سیاسی است و به مثابه مهم‌ترین ضرورت و الزام سیاسی برای استمرار و تثبیت حکومت‌ها تلقی می‌شود؛ این مفهوم با سه شاخص مهم یعنی خاستگاه حقانی و قانونی حکومت و حکمرانان، رضایت عمومی نسبت به حکومت و کارآمدی شناخته می‌شود. در نهج البلاغه، جامعه و حکومت نه از منظر سکولار یا تقابل جامعه مدرن در مقابل جامعه سنتی بلکه در چارچوب اصول و آموزه‌های اسلامی - قرآنی و سنت پیامبر اکرم(ص) نگریسته می‌شود. شاخص‌های مشروعیت و دموکراسی در نهج البلاغه تنها در چارچوب دینی - اسلامی بیان شده‌اند و برخی از ساز و کارهای دموکراسی نیز بیان شده‌اند. در نهج البلاغه، بین مشروعیت سنتی - دینی و مشروعیت مردمی و قانونی حکومت رابطه‌ای طولی هست، به این معنی که مشروعیت سنتی و دینی، جوهره و مبنای اصلی شکل‌گیری یا برای ثبوت حکومت اسلامی است و مشروعیت مردمی - قانونی در ذیل مشروعیت دینی و تنها برای عینیت یافتن یا تحقق حکومت است. این در حالی است که در دموکراسی‌های سکولار، تنها مبنای مشروعیت برای حکومت، از نوع عقلایی - قانونی یا مردمی است نه مشروعیت الهی.

کلید واژه‌ها: نهج البلاغه، مشروعیت سیاسی، مشروعیت عقلانی و قانونی، مشروعیت دینی و سنتی

۱. استادیار علوم سیاسی دانشگاه شیراز

* نویسنده مسئول